

DOORPAKKEN DUURZAME

**ÉÉNOVERHEIDSAANPAK ONDERMIJNING
IN BRABANT EN ZEELAND**

NAAR EEN

INHOUD

INLEIDING	2
EFFECTIEF VERSTOREN CRIMINELE INDUSTRIE	3
DE GEÏNTENSIVEERDE FOCUS OP DE VITALE ELEMENTEN BINNEN DE CRIMINELE INDUSTRIE - HET ZOGEHETEN 9-LUIK - ZET DOOR VERSTERKING VAN DE INTEGRALE UITVOERINGSKRACHT	
VERSTERKEN BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT	12
BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT IN BEWEGING! ACTIEPLAN BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT IN UITVOERING: GEMEENTEN WORDT ACTIEGERICHTE ONDERSTEUNING GEBODEN BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT 'BREED'	
EFFECTIEVE INTEGRALE BESTRIJDINGSMACHINE	18
BORGING: DOORPAKKEN NAAR EEN DUURZAME ÉÉNOVERHEIDSBEWEGING TEGEN ONDERMIJNING IN BRABANT EN ZEELAND EEN BREDE EN DUURZAME ÉÉNOVERHEIDSBEWEGING? HOE STAAN DE PARTNERS ERVOOR?: ENKELE OBSERVATIES APK RIEC EN MOGELIJKE RICHTINGEN VOOR EEN BORGINGSSTRATEGIE HET MAATSCHAPPELIJK BARRIEREMODEL: VAN EEN VOORAL REPRESSIEVE BESTRIJDINGSTRATEGIE NAAR EEN BREDERE MAATSCHAPPELIJKE BESTRIJDINGSTRATEGIE	
SAMENVATTING & CONCLUSIE: <i>Rode draden</i>	24

INLEIDING

Deze voortgangsrapportage gaat over de periode medio juni 2015 tot en met november 2015. In voorkomende gevallen wordt kort terug- en vooruitgeblikt. Vraag die centraal staat is wederom: Waar staan we nu en wat is er inmiddels gerealiseerd?

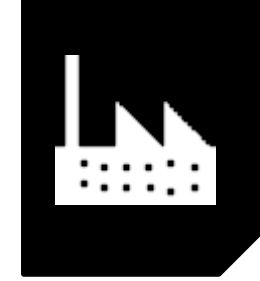
Deze rapportage moet in samenhang worden gelezen met de eerdere voortgangsrapportages en het factsheet. "Taskforce BZ in *beweging* 3de kwartaal 2015". Ook nu weer brengt het met name de inspanningen in beeld, die dagelijks door velen in Brabant en Zeeland worden verricht, om effectief een weerwoord te bieden tegen de ondermijnende criminaliteit. Bovendien wordt weer een aantal *rode draden* voor wat betreft resultaten, effecten, kansen en uitdagingen gesignaleerd. Dit alles aan de hand van de 3 centrale programmalijnen:

- Effectief verstoren van de criminele industrie, zij die zich onaantastbaar wanen aanpakken
- Versterken van de bestuurlijke weerbaarheid en integriteit
- Een effectieve integrale bestrijdingsmachine

Oplettende lezers hebben wellicht gezien dat bij het eerste primaire programmadoel niet langer enkel wordt gesproken over het verstoren van de industrie, maar ook over het aanpakken van onaantastbaren. Het is net als de industrieaanpak een kernpunt en is congruent met een inmiddels ontstane praktijk om zogeheten patzers of bewust onder de radar opererende types integraal aan te pakken.

1. Effectief verstoren van de criminele industrie, zij die zich onaantastbaar wanen aanpakken
2. Versterken bestuurlijke weerbaarheid en integriteit
3. Effectieve integrale bestrijdingsmachine

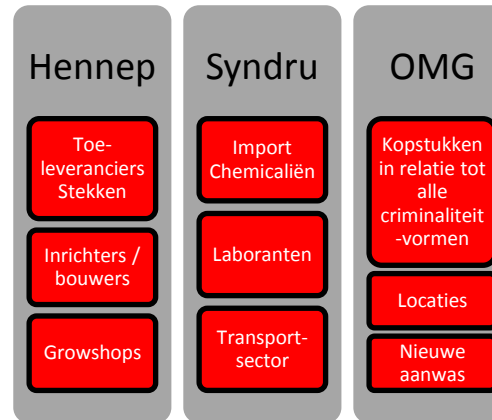
EFFECTIEF VERSTOREN CRIMINELE INDUSTRIE, ONAANTASTBAREN AANPAKKEN

DE GEÏNTENSIVEERDE FOCUS OP DE VITALE ELEMENTEN BINNEN DE CRIMINELE INDUSTRIE - HET ZOGEHETEN 9-LUIK - ZET DOOR

In de vorige voortgangsrapportage konden we met recht constateren dat we steeds meer focussen in de aanpak op de productievoorbereiding, de productie zelf en het logistieke proces. Denk bij de productievoorbereiding aan precursoren, oftewel grondstoffen voor drugs, stekkerijen, lab- en kweekbenodigdheden en growshops, elektriciens en hokkenbouwers. Bij productie gaat het concreet om de (toppers van) kwekers en laboranten, oftewel de chefkoks in de XTC. Bij de logistiek kan ten slotte worden gedacht aan productielocaties en transporteurs enerzijds en logistieke knooppunten als havens, recreatieparken en industrieterreinen anderzijds.

HET 9-LUIK: GEZAMENLIJKE STRATEGIE
TASKFORCE BZ - FOCUS OP VITALE
ELEMENTEN CRIMINELE INDUSTRIE

KOPSTUKKEN | VERMOGEN | FACILITATORS

Deze geïntensiveerde focus op het 9-luik heeft zich ook in de afgelopen maanden doorgezet. Zowel in Zeeland West Brabant als in Oost-Brabant hebben de mensen het 9-luik steeds vaker helder op het netvlies. Tegelijkertijd blijven we steeds kritisch of de elementen van het 9-luik ook nog altijd die vitale elementen zijn om de criminele industrie slim en effectief te raken. We proberen door te monitoren en door wetenschappelijke duiding alert te blijven op onder meer de volgende zaken:

- Is sprake van (verschuivings)effecten?
- Is sprake van verandering in de werkwijze van criminelen?

- Hoe verhouden de prioriteiten van het 9-luik zich tot de geselecteerde prioriteiten uit de ondermijningsbeelden, die veelal in de afgelopen maanden gereed zijn gekomen.

Kortom, de vraag is steeds; doen we nog de goede dingen in het effectief raken van de criminele industrie?

Via grofweg de volgende 2 sporen proberen we hier steeds de vinger aan de pols te houden:

- Wetenschappelijke reflectie, en;
- Programmatische monitoring door middel van een dashboard.

In het navolgende wordt hier nader op ingegaan.

AANPAK GROWSHOPS IN BRABANT EN ZEELAND: NA EEN VLIEGENDE START NU DE UITDAGING OM HET ELAN VAST TE HOUDEN

In maart en april 2015 werden - na inwerkingtreding van artikel 11a Opiumwet per 1 maart 2015 - in Brabant en Zeeland maar liefst 40 growshops aangepakt en inmiddels staat de teller in Brabant en Zeeland sindsdien op meer dan 60

Gevoelige klap voor wietteelt

ROOSENDAAL. Met de ontdekking van een grote wietstekkerij in Roosendaal heeft de politie de hennepsteelt en -handel gisteren een gevoelige klap toegediend.

„Dit is een mooie vangst, hiermee trekken we de angel eruit”, zei een politiewoordvoerder. „Zie dit als een enorme voorraadschuur voor veel kwekerijen.”

.....
Zie Regio 1

DEN BOSCH

Aanhoudingen vanwege drugs

De Bossche politie heeft maandag twee aanhoudingen verricht in verband met de productie van drugs. Het gaat om een 56-jarige man en een 30-jarige vrouw, die werden opgepakt in een woning in Den Bosch nadat daar een hennepkwekerij was gevonden. Dat meldt de politie. In de woning stonden 110 hennepplanten en 1674 hennepstekjes. De stroom werd voor het verwarmen en verlichten van de kwekerij illegaal afgetapt. De planten en materialen voor de kwekerij zijn door de politie in beslag genomen en worden vernietigd. Tegen beide verdachten is proces-verbaal opgemaakt.

VAN CHEFKOKS IN BEELD, NAAR CHEFKOKS AANGEPAKT!

Los van het aanpakken van dumpingen en het ontmantelen van laboratoria van synthetische drugs, wordt momenteel met name geïnvesteerd in de aanpak van top x-laboranten. Zo is recent een aantal strafrechtelijke onderzoeken naar deze chefkoks opgestart. Verder wordt in Zeeland West Brabant momenteel gewerkt met een top X aan personen die als laborant in beeld

zijn gekomen. Onder de vlag van het RIEC worden door politie, OM, Belastingdienst en gemeenten deze subjecten momenteel gemonitord. Daar waar zij in de fout gaan, worden zij aangepakt. Dit mede aan de hand van een integrale interventiematrix. Verder is inmiddels duidelijk - mede op basis van info van de FIOD - dat met name de logistieke kanalen tussen België en Nederland extra aandacht behoeven voor transport van precursoren en chemicaliën van België naar Nederland.

TRANSPORTSECTOR STEEDS VAKER IN ONDERZOEK

Ook lopen momenteel meerdere onderzoeken in de transportsector, variërend van autoleasemaatschappijen tot aan autoverhuurbedrijven en autogaragebedrijven. In sommige onderzoeken in dit kader worden zelfs links gelegd naar OMG-kopstukken. Ook worden momenteel de mogelijkheden verkend om een regionale alliantie van autoleasebedrijven en andere transportbedrijven te initiëren. Dit mede in het verlengde van de zogeheten workshops “Slimme samenwerking” en dit sluit naadloos aan bij de initiatieven in het kader van het maatschappelijk barrièremodel, waarover in het vervolg meer. Ten slotte vindt in het kader van het Centrum voor Ondernemingsstudies een praktijkonderzoek plaats in de sector logistiek en transport.

Andere sectoren die als het ware steeds meer 'hotspot' zijn in de aanpak, zijn de vastgoedbranche, de recreatieparken en de industrieterreinen.

KOPSTUKKEN EN ONAANTASTBAREN AANPAKKEN: VAN MACHTS- NAAR RISICOFACITOR!

Zoals in het voorgaande al is aangegeven, weten we steeds beter te focussen op de grote jongens, oftewel de kopstukken. Er wordt gewerkt met een top x van OMG-leden, chefkoks etc., die ofwel reeds bekend waren ofwel werkende weg in beeld zijn gekomen. Het in beeld hebben én houden van top x'ers is vooral ook een belangrijk instrument gebleken om ervoor te zorgen dat de in beeld zijnde grote jongens en onaantastbaren de stelselmatige prioriteit in de integrale aanpak krijgen, die zij verdienen. Los van intensieve aandacht voor deze kopstukken en onaantastbaren zelf, loont het ook om te focussen op hun crimineel ondernemerschap. Door pijlen te richten op hun criminele industrie en infrastructuur, worden zware klappen uitgedeeld. De komende periode mag er evenwel nog extra gas bij op de concrete interventies, gericht op deze lieden.

Verder is bijvoorbeeld een opvallend resultaat uit de afgelopen periode dat in Oost-Brabant grote hoeveelheden zware aanvalsvuurwapens in beslag zijn genomen.

Oss/Geffen/Nuland: Chemicaliën en wapens aangetroffen bij politieactie

De politie hield vrijdagavond rond 18.30 uur twee mannen uit Geffen (40 en 48) en een man uit Niftrik (61) aan. Het drietal wordt verdacht van betrokkenheid bij de handel in en productie van harddrugs.

Bij het Ondermijningsteam van de politie Oost-Brabant liep al enkele maanden een onderzoek onder leiding van de officier van justitie. Dat leidde vrijdagavond rond 18.00 uur tot invallen op tien locaties in Oss, Geffen, Nuland, Niftrik, Heesch, Schaijk en Maasdonk. In twee loodsen en in een garagebox werden chemicaliën aangetroffen. In totaal gaat het om honderden liters en enkele honderden kilo's van diverse soorten die in combinatie allemaal geschikt zijn voor de productie van synthetische drugs. Verder werden tientallen kilo's vermoedelijk amfetamine aangetroffen. Door gespecialiseerde medewerkers van de Landelijke Faciliteit Ondersteuning Ontmantelen (LFO) werden de chemicaliën verder onderzocht om uiteindelijk veilig te worden afgevoerd.

Vuurwapens

Bij de invallen arresteerde de politie drie verdachten. Van twee van hen werd ook de woning doorzocht. In één van de woningen werd een vuurwapen aangetroffen. Op een andere locatie trof de politie een aantal automatische vuurwapens aan. Deze zijn in beslag genomen. In het kader van afpakken van crimineel vermogen werden ook twee auto's en enkele duizenden euro's aan contant geld in beslag genomen. De

drie verdachten zijn in verzekering gesteld voor verder onderzoek.

In 2014 waren 71 criminele samenwerkingsverbanden (CSV's) aangepakt in Brabant en Zeeland; een verdriedubbeling ten opzichte van 2013, toen het er nog 21 waren. Maakten we in de voortgangsrapportage in oktober 2014 melding van 89 aangepakte dan wel lopende onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden in Brabant en Zeeland, in maart 2015 waren dit voor het eerste kwartaal van 2015 nog 86 aangepakte dan wel lopende onderzoeken en inmiddels zitten we voor 2015 (tot aan oktober) op meer dan 100 aangepakte dan wel lopende onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden in Brabant en Zeeland. Eind 2015 kunnen we deze cijfers naar verwachting weer meer concretiseren naar daadwerkelijk aangepakte criminele samenwerkingsverbanden. Daarbij is behoefte aan zicht op concrete vervolgingsresultaten. Los hiervan, zijn momenteel meer dan 50 integrale casussen in uitvoering binnen Brabant en Zeeland.

VERSTERKING VAN DE INTEGRALE UITVOERINGSKRACHT

Zoals Brice de Ruyver, hoogleraar criminologie en recht aan de Universiteit in Gent, België, het treffend verwoordde tijdens de Conferentie 'Weerbare Overheid' in de Den Bosch op 4 november 2015, maakt vooral de integrale en bestuurlijke bijdrage aan de aanpak van ondermijnende criminaliteit het verschil als je de Nederlandse aanpak vergelijkt met die in andere landen. Door strafrechtelijke interventies te combineren met onder meer een enorme massa aan bestuurlijke en fiscale interventies kunnen criminelen effectiever worden geraakt.

Vooraf in Oost-Brabant zien we recent voorbeelden van casussen waarbij - door vanuit het strafrecht en het fiscale nauw op te trekken - rake klappen worden uitgedeeld. Ook houdt men elkaar daar steeds vaker scherp; wat wordt van elkaar verwacht vanuit het oogpunt van zo effectief mogelijk gezamenlijk opereren met een zo hoog mogelijk maatschappelijk rendement.

STRATEGIE VAN KORTE = RAKE KLAPPEN WERKT! VALKUILEN?

De gekozen strategie van de actiegerichte korte klap-methode te werken. Insteek daarbij is om vanuit de één overheid een

maximale inzet te genereren om het criminelen zo lastig mogelijk te maken, ook voor kleinere feiten. Het gaat daarbij om een combinatie van interventies, zoals het sluiten van panden, afpakken van vermogen, BIBOB-toetsingen, stopgesprekken, het verrichten van aanhoudingen etc.

Deze korte klap-methode lijkt eveneens een succesvolle manier te zijn om ook de grote jongens aan te pakken en daarbij tevens de criminele samenwerkingsverbanden nog beter in kaart te krijgen. Vrijwel iedere interventie levert verdachten, verdovende middelen, wapens, geld en vooral veel informatie op. Al die informatie maakt het mogelijk om ook grote onderzoeken succesvol uit te voeren. Het ingrijpen is talrijk en onvoorspelbaar; criminele routines komen zo steeds vaker onder druk te staan.

Tegelijkertijd is voortdurende alertheid voor valkuilen geboden; het is zaak steeds de balans te bewaken tussen zorgvuldige integrale werkvoorbereiding enerzijds en de operationele snelheid erin te houden anderzijds. Het uitgangspunt van "elke operatie is een inijkoperatie" wordt weliswaar steeds breder omarmd, maar dat neemt niet weg dat dit uitgangspunt ook nog steeds geregeld ter discussie wordt gesteld. Dit zal dus ook de komende periode om alertheid blijven vragen.

Ten slotte liet vooral begin 2015 een ongekend volume aan acties zien; in deze

laatste periode van het jaar mag ook hier weer extra gas bij.

INTENSIVERING AANPAK ONDERMIJNING ZUID NEDERLAND 1 JAAR ONDERWEG: TUSSENTIJDSE EVALUATIE

In oktober jl. was het een jaar geleden dateen extra impuls in de aanpak van ondermijnende criminaliteit in Brabant, Zeeland en Limburg realiteit werd¹. 18 november zijn de teams operationeel gestart en wel direct met een grote actiedag. Inmiddels zijn de FIOD en de Belgische politie en justitie ook aangesloten bij de Intensivering Zuid Nederland. Qua methodiek zitten 'Intensivering Zuid' en de Taskforce Brabant Zeeland op één lijn; 'hun' hit&run-methode is vergelijkbaar met 'onze' "werkende weg-methode. Qua strategie geldt hetzelfde; focus ligt op vitale facilitators als growshops, elektriciëns en laboranten / chefkoks én op het afpakken van crimineel vermogen. Er wordt gewerkt vanuit de bestaande structuren en dus binnen de bestaande sturingslijnen. Ook worden mogelijk andere of nieuwe focusgebieden met elkaar gedeeld. Hoewel de focus bij "Intensivering Zuid" ook sterk

---

¹ 125 politiemensen en 15 OM'ers zijn speciaal gelabeld en vormen ondermijningsteams voor de aanpak van de ondermijning op het gebied georganiseerde hennepcultuur en synthetische drugs in Zuid Nederland.

ligt op operationele actie, lopen er waar nodig langduriger onderzoeken. In het kader van alternatieve bestrijdingsbewegingen hebben het Openbaar Ministerie en de politie, samen met de netbeheerders en Meld Misdaad Anoniem, ingezet op vergroting van het “awareness”. In het kader van de jaarlijkse Elektrovakbeurs van 29 september tot en met 2 oktober 2015 in de Jaarbeurs Utrecht zijn elektriciëns met de campagne “Zoek de spanning niet op” bijvoorbeeld gewezen op de nieuwe wetgeving welke het strafbaar maakt om te faciliteren aan de beroeps-of bedrijfsmatige hennepcultuur (art. 11a OW). Op de stand was een hennepkwekerij met (synthetische) hennepplanten nagebouwd. De elektriciëns en de elektriciëns in opleiding werden gewezen op de risico’s van het in de val trappen van de criminele hennepcriminaliteit. Het gevaar is dat men eenmaal diensten levert en daar misschien wel voor betaald krijgt maar al snel gevangen zit in het web van de criminelen. Naast forse gevangenisstraffen en geldboetes, lopen zij ook het risico de certificaten kwijt te raken. De boodschap was: zoek de spanning niet op en neem de klus niet aan maar meldt het bij politie of bij MMA.

Momenteel worden de concrete resultaten van 1 jaar ‘Intensivering Zuid’ in kaart gebracht. Deze rapportage wordt medio december 2015 verwacht. Daarnaast vindt

momenteel een brede (interne) evaluatie van de integrale samenwerking in dit kader plaats onder de stakeholders. Ook de gestelde prioriteiten en acties onder de vlag van Intensivering Zuid worden met de opgedane kennis in de operatieën nog eens kritisch tegen het licht gehouden. Ook zal koers bepaald worden voor het tweede en in beginsel laatste jaar van de Intensivering Zuid Nederland.

ONDERMIJNINGSBEELDEN IN UITVOERING EN IN BEWEGING; CONCRETE ACTIE!

In september 2015 zijn de laatste ondermijningsbeelden gereed gekomen; daarmee beschikken inmiddels alle districten in Brabant en Zeeland over inzicht in criminaliteits-fenomenen, criminele kopstukken, locaties en faciliteerders. Ook biedt het onderzoek zicht op omstandigheden binnen het eigen district die ondermijnende activiteiten bevorderen. In alle regio’s zijn de ondermijningsbeelden momenteel een vliegwiel om:

- Bestuurlijke focus en operationele actie te genereren op concrete casussen en meer brede initiatieven tegen ondermijning;
- De integrale ‘veldbezetting’ op ondermijning te verbeteren.

In vrijwel elk district / regio is sprake van een plan van aanpak in vervolg op de ondermijningsbeelden. Ook is er ‘dedicated capacity’ in de vorm van (nieuwe)

projectleiders etc. hiervoor vrijgemaakt. Deze investeringen moeten zich de komende periode gaan uitbetalen in concrete, zichtbare acties.

Illustratief is de manier waarop dit in Zeeland is opgepakt:

In juni 2015 is het Ondermijningsbeeld Zeeland gepresenteerd in het Districtscollege van Zeeland (= opdrachtgever). Dit beeld laat zien dat Zeeland aantrekkelijk is voor criminelen. Dit komt onder meer doordat Zeeland veel (dunbevolkt) buitengebied kent, meerdere havens heeft en grenst aan België. De voornaamste criminele processen die we in Zeeland zien, zijn witwassen via vastgoed en arbeidsuitbuiting. Daarnaast levert het Ondermijningsbeeld ook meerdere signaaldossiers op. Dit beeld is voor de Zeeuwse diensten dé aanleiding om de aanpak van ondermijning een *boost* te geven. Op basis van het Plan van Aanpak, dat door de Programmamanager Ondermijning in Zeeland is opgesteld, is Zeeland de afgelopen maanden rap van start gegaan. Op dit moment zijn er in het district 4 lopende zaken, 9 zaken in voorbereiding en 6 zaken die op korte termijn opgepakt gaan worden. Daarnaast zijn meerdere gemeenten bezig met bestuurlijk afpakken (zie verderop in deze rapportage) waardoor de gemeentelijke schulden van criminelen worden ingevorderd. Zeeland wil het pact om ondermijning aan te pakken, verstevigen en verbreden: zowel met overheidsinstanties als met private partijen. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat de provincie aan de slag is en ook de

RUD en het Waterschap bij de aanpak betrokken zijn. Met het oog op de aanpak van witwassen middels vastgoed is er vanuit Zeeland contact met het notariaat en met de toezichthouder Bureau Financieel Toezicht (BFT). Noviteit is dat de aanpak van ondermijning in Zeeland standaard op het overleg van alle gemeentesecretarissen in Zeeland staat. Hun betrokkenheid is cruciaal: van de ambtelijke organisatie wordt het nodige verwacht. Dit laatste baart overigens wel zorgen; de capaciteit bij de Zeeuwse gemeenten is beperkt. De meeste AOV-ers beslaan het gehele veiligheidsdomein in hun gemeente, waar ondermijning maar een klein onderdeel vanuit maakt. Hun *drive* is enorm, maar hetzelfde geldt voor hun *workload*.

In Zeeland is per 1 september 2015 dus een Programmamanager Ondermijning aan de slag gegaan. In West-Brabant zijn er 3 districtelijke programmaleiders die daarop aanspreekbaar zijn. In Oost-Brabant zijn inmiddels 11 integrale projectleiders uit de startblokken; dit na onder andere een 1,5 daagse meeting medio november 2015 samen met de accountmanagers van het RIEC, de BOT'ers en de integraal programmamanager.

INTEGRAAL AFPAKKEN: DOORBREKEN VAN SECTORALE DOELSTELLINGEN IN DE KETEN!

De regiobrede afpakresultaten vertonen in de politie- en OM-kolom een forse stijging ten opzichte van 2014.

Fiscaal is er tot nu toe in 2015 een aantal klappen uitgedeeld. De Belastingdienst hanteert echter als uitgangspunt om over haar resultaten over 2015 te verantwoorden op basis van netto geïnde bedragen². De methodiek van het integraal afpakteam is echter fors onder druk komen te staan, nadat het integraal afpakteam Brabant Zeeland een jaar geleden is opgeknipt en binnen de twee ondermijningsteams is ondergebracht. Het raken van patsers, windhappers en andere ondermijners in hun onaantastbare status blijkt een vak apart, waar met integraliteit, creativiteit, ondernemerschap en zonder gedoe over sectorale telramen heel veel is te bereiken. In Zeeland West-Brabant wordt

² Dit omdat tegen aanslagen de rechtsmiddelen van bezwaar en beroep openstaan, leidt opleggen over het algemeen niet direct of op korte termijn tot een nettoresultaat. Daarnaast leert de ervaring dat innen binnen de populatie die gezamenlijk wordt aangepakt via de Task Force lastiger is dan in het algemeen. De aanslagen worden daarom 4 jaren gevolgd alvorens het definitieve resultaat te bepalen. Omdat de beschikbare systemen niet voorzien in informatie omtrent specifieke subpopulaties binnen samenwerkingsverbanden, wordt hiervoor een speciale voorziening in het leven geroepen.

Naar verwachting kan middels deze voorziening na afloop van 2015 inzicht gegeven worden in de tussentijdse en definitief geïnde bedragen.

het integraal afpakteam op korte termijn versterkt en apart geplaatst. De betrokkenheid van de Belastingdienst krijgt een impuls en ook de bestuurlijke afpakmodaliteit wordt eraan verbonden. In Oost-Brabant wordt nu ook bekeken hoe extra elan kan worden bereikt. Daar bestaat al een aantal concrete ideeën voor, zoals het geven van een impuls aan het financieel tactisch opsporen op internet, executie openstaande vorderingen van het CJIB en geheime ruimten-innovatie.

Ten slotte blijkt dat targets vanuit de eigen organisatie nog te vaak 'leading' zijn en is nog te vaak sprake van enkel een strafrechtelijke focus in plaats van een integrale focus.

Eens te meer is duidelijk dat integraal afpakken van vermogen een afzonderlijke prioriteit moet zijn en blijven:

- Met afpakken vermogen worden criminelen in hun portemonnee én in hun criminele 'businessmodel' geraakt;
- Door vermogen als aangrijppingspunt in de opsporing te hanteren, komen criminele kopstukken en netwerken in beeld, die anders vaak de dans zouden ontspringen.

Dit raakt meteen ook aan het recente pleidooi van de regioburgemeesters en de voorzitter van het College van Procureurs-Generaal die voorstellen dit

vorm te geven door in een of enkele pilots in de praktijk te onderzoeken wat de baten zijn van het investeren in integraal afpakken.

‘Als je het geld al te pakken hebt, sta je alvast met 1-0 voor’

René Nuijten

DASHBOARD: STAPSGEWIJZE DOORONTWIKKELING

In de vorige voortgangsrapportages is uitgebreid ingegaan op de meerwaarde van het dashboard, zoals dat in het kader van de Taskforce Brabant Zeeland wordt gehanteerd.

Vermeldenswaardige ontwikkelingen tijdens de laatste maanden zijn:

- In Oost-Brabant zijn de eerste stappen gezet om een integraal dashboard te ontwikkelen, die op de 'TF BZ-leest' is geschoeid.

- Verdere is sprake van een aanzienlijke verbreding en verdieping van het dashboard op punt van bestuurlijke weerbaarheid, waarover in het volgende hoofdstuk meer.
- Ten slotte loopt er momenteel een pilot met betrekking tot het meer structureel verkrijgen van input uit de politiesystemen ten aanzien van aard en omvang van criminaliteitsfenomenen. De pilot ziet op OMG-problematiek.

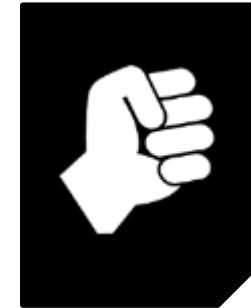
Het dashboard wordt dus stapsgewijs doorontwikkeld. Zowel in Oost-Brabant als in Zeeland West-Brabant worden de resultaten actief gemonitord en is er zicht op lopende zaken. Aandachtspunt voor de komende periode is vooral het daadwerkelijk meer en intelligent gebruikmaken van het dashboard en de sturing te verscherpen.

WORKSHOP SLIMME SAMENWERKING

Na afloop van de in juni georganiseerde workshop 'Slimme Samenwerking' presenteerden 8 multidisciplinaire teams, bestaande uit professionals en managers in de veiligheids- en justitieketen in Zuid-Nederland, hun plannen voor innovatieve aanpakken van ondermijnende criminaliteit aan de verzamelde top van hun

organisaties. De terugkoppeling door de teams van de voorgenomen activiteiten en het delen van lessen over wat er (waarom) wel of niet gelukt is, aan de top van het OM, politie, belastingdienst, provincie Noord-Brabant en de Taskforce BZ heeft op 4 november jl. plaatsgevonden tijdens de zogenaamde 'stocktakes' op het provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Naast terugblikken werd er vooruitgekeken en hebben de teams hun vragen en behoeften neergelegd bij de top en zijn er concrete afspraken gemaakt over waarop ze mogen worden afgerekend. Enkele teams hadden hun idee ook al vertaald in praktijk. De massieve actie in de Bredase Haagse Beemden is hier een voorbeeld van. En sommige teams moeten weer terug naar de tekentafel om initiatieven - zoals de partypilboete - verder uit te werken. Het Programmabureau van de Taskforce monitort het vervolg en organiseert over 6 maanden van een volgende 'stocktake'.

VERSTERKEN BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT

BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT IN BEWEGING!

Op deze programmalijn was de afgelopen maanden sprake van veel beweging, enkele 'high lights':

- Bestuurlijk incasso / bestuurlijk afpakken is duidelijk op de kaart gezet bij gemeenten; "op oninbaar inboeken" is geen optie;
- Op 4 november 2015 heeft een brede Conferentie 'Weerbare overheid' in Brabant plaatsgevonden; de nadruk lag op concrete handelsperspectieven en 'good practices';
- Het dashboard bestuurlijke weerbaarheid is niet alleen aanzienlijk verbreed (veel meer gemeenten hebben gegevens aangeleverd), maar ook verdiept (ook zijn gemeenten bevraagd op

meerdere relevante onderdelen tegen ondermijning).

Los hiervan, gaan de ontwikkelingen in het kader van het actieplan bestuurlijke weerbaarheid en integriteit (Provinciale gelden) en de brede programmalijn bestuurlijke weerbaarheid gestaag door.

BESTUURLIJK INCASSO OP DE KAART: "OP ONINBAAR INBOEKEN" IS GEEN OPTIE

Bij bestuurlijk afpakken gaat het om het terugvorderen - oftewel bestuurlijke incasso - van openstaande gemeentelijke vorderingen, dwangsommen, boetes en onterecht verstrekte uitkeringen etc. bij criminelen. Veelal gaat het in de praktijk om personen, die te boek staan in de systemen als 'kale kip,' terwijl ze dat in werkelijkheid niet zijn, en personen ten aanzien waarvan het terugvorderen van gemeentelijke gelden als complex (zowel ingewikkeld als gevaarlijk)

wordt ervaren.

De afgelopen periode is - mede in vervolg op een goed bezochte miniconferentie op 6 oktober 2015 - het bewustzijn toegenomen dat het hierbij gaat om aanzienlijke bedragen aan gemeentelijke gelden, die nu ten onrechte blijven liggen en dat door hierop te acteren gemeenten aan onaantastbaren een gevoelige tik kunnen uitdelen. Verder zijn met succes vraagtekens geplaatst bij de werkwijze bij veel gemeenten om deze personen op de post "oninbaar" weg te schrijven.

Verder kwam op de miniconferentie duidelijk naar voren dat sommige gemeenten op dit vlak al ver zijn. Dit bleek onder meer uit een interessante presentatie vanuit de gemeente Bergen op Zoom.

Daarnaast is het concrete hulpaanbod dat voor gemeenten met landelijke gelden is georganiseerd onder de aandacht gebracht.

Experts op bestuurlijk incasso (er is een expert voor Oost-Brabant actief en een voor Zeeland West-Brabant) nemen de casus(sen) in behandeling, zorgen voor de check met andere gegevensbronnen en informatie én regelen van de afwikkeling met deurwaarders; dit heeft als voordeel dat de gemeentelijke organisatie met hoge werkdruk wordt ontlast. Door inzet van deze bovenregionale expertise wordt een antwoord gegeven op de problematiek van de kleine schaal van veel gemeenten en het feit dat iedereen elkaar kent in de kleine gemeenschappen. Inzet van de deurwaarder wordt vanuit de landelijke gelden bekostigd, evenals de kosten voor eventuele juridische procedures. Het geld dat geïncasseerd wordt, gaat naar de betreffende gemeente waar de burger de schuld heeft.

Momenteel zijn beide experts bestuurlijk incasso op meerdere concrete casussen actief om van onaantastbaren gemeentelijke gelden terug te vorderen. Bij een gemiddelde casus gaat het al snel om bedragen van 5 tot 6 duizend euro.

'STORIES' BESTUURLIJK AFPAKKEN

Tilburg:

Het betreft een man die in strafrechtelijk onderzoek bij het ondermijningsteam naar voren komt. Hij zat vroeger in de Amsterdamse onderwereld, werkte samen met een landelijk bekende naam uit de onderwereld en zou momenteel handelen in wapens. Het is duidelijk een grote jongen, maar hij heeft ook een gemeentelijke vordering staan én een

belastingvordering. De man heeft geen zichtbaar vermogen, maar twee dagen nadat hij aangehouden is, wordt een quad ingevoerd uit Amerika via Schiphol naar Marokko. Een quad ter waarde van 12.000 euro. Dat is raar. Er wordt gecontroleerd of de quad iets te maken heeft met drugshandel. De quad blijkt schoon, hij is nieuw. De belastingdienst neemt 'm in beslag. De gemeente mag incasseren. De gemeente heeft een vordering openstaan van 8.000 euro. Die quad is dat zeker wel waard. De quad is nu verkocht en het geld gaat terug naar de gemeente. Die man vindt het heel vervelend; hij kwam 'intimiderend klagen' bij de gemeentelijke dienst van de gemeente Tilburg. Hij heeft een klote dag, wij hebben het geld eindelijk terug.

Kauw

Er wordt een man aangehouden in Breda. Er lag een CIE-pv dat hij in de pillen zou zitten en dat er wapens liggen. En inderdaad, er worden een machinegeweer en een pistool gevonden in zijn woning. En toevallig ligt er in de kelderbox ook een tabletteermachine met 178.000 pillen. Die man krijgt een celstraf van 4 jaar voor bezit van wapens en drugs. Dat is prima! De gemeente heeft die box ook kunnen sluiten op basis van bezit van drugs. Maar wat blijkt? Die man geniet ook nog een uitkering van de gemeente plus nog wat andere toeslagen, waaronder een Wajong-uitkering. De belastingdienst is aan het kijken naar die toeslagen en wij met het UWV naar die Wajong-uitkering. In die woning blijkt ook nog een vrouw te wonen, zijn partner met kinderen. Ook zij geniet een uitkering. Officieel wonen ze op twee adressen, maar in de praktijk wonen ze al geruime tijd samen. Zij maken misbruik van die uitkeringssituatie. De uitkeringen kunnen ingetrokken worden, zowel van die man als van de vrouw. Dat is toch al gauw 30.000 euro per jaar dat de gemeente aan hen kwijt was.

OMG-er

Het is een man die in de gemeente Oisterwijk woonde en die een schuld had bij de gemeente voor een behoorlijk bedrag, 16.000 euro. Die man laat zich uitschrijven. Hij komt naar de balie en vertelt: 'ik ga naar Liberia naar *'Bananenstraat 1'*'. Dat wordt netjes genoteerd in het systeem. Uit een kleine check van onze expert Bestuurlijk Incasso blijkt dat die man OMG-er is en dat *'Bananenstraat 1'* ergens middenin de jungle is, waar geen huizen staan. Dus dat is een vals adres. Sterker nog... Onze Eenheidcoördinator OMG vertelt ons: 'Ik ken die man wel, die woont hier in Tilburg bij zijn vriendin'. Uit politiemutaties blijkt dat hij een aantal keer met de motor is aangehouden voor te hard rijden. Hij is dus wel degelijk in Nederland. De kunst is nu om hem ergens aan te houden. Wij zijn nu aan het onderzoeken of hij nog ergens vermogen heeft dat we kunnen afpakken. Misschien is die motor wel van hem of heeft hij spullen van hem staan bij zijn vriendin.

CONFERENTIE 'WEERBARE OVERHEID' BRABANT: ACTIEBEREIDHEID EN VERBONDENHEID!

Minister van Veiligheid en Justitie, Ard van der Steur, begon zijn speech tijdens de conferentie 'Weerbare Overheid' op 4 november met de uitspraak "De criminelen zijn georganiseerd, nu de overheid nog....", om vervolgens snel te concluderen dat we inmiddels aardig op weg zijn om ons te organiseren en mobiliseren. Tijdens deze conferentie, georganiseerd door de Provincie Noord-Brabant, het RIEC en de Taskforce, lag de focus vooral op handelingsperspectieven: hoe handelen Brabantse gemeenten anno 2015 concreet om ondermijnende criminaliteit een halt toe te roepen en de kwetsbaarheid van de eigen organisatie voor ondermijnende criminaliteit te verminderen? En hoe solide is de samenwerking met partners als het OM, de politie en de Belastingdienst intussen? De conferentie vond plaats - zoals gezegd - in aanwezigheid van de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister van BZK sprak de aanwezigen toe in een videoboodschap. Vele professionals gaven in workshops en een informatiemarkt een inkijkje in hun praktijkervaringen en 'good practices', variërend van het voeren van stopgesprekken, het sluiten van drugspannen, het gemeentebreed organiseren van ambtelijke en bestuurlijke weerbaarheid tot aan bestuurlijk afpakken en het op orde brengen van de basisregistratie personen. Ook de wetenschap was actief vertegenwoordigd tijdens de conferentie, met onder andere Brice de

Ruyver (Hoogleraar criminologie en strafrecht Universiteit Gent), Cyrille Fijnaut (Professor, emeritus hoogleraar strafrecht en criminologie Tilburg University), Judith van Erp (Hoogleraar Public Institutions aan Universiteit Utrecht) en Pieter Tops (Hoogleraar Bestuurskunde Tilburg University). Aangezien de aanpak van ondermijnende criminaliteit én de versterking van bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid een gemeente-brede organisatie verlangen, waren naast burgemeesters, vooral gemeentesecretarissen, gemeentegriffiers, collegeleden en MT-leden doelgroep van deze conferentie. In totaal waren op 4 november meer dan tweehonderd relevante spelers op het terrein van aanpak ondermijning en bestuurlijke weerbaarheid bijeen, waaronder meer dan 45 Brabantse burgemeesters en tientallen gemeentesecretarissen, gemeentegriffiers, collegeleden en relevante MT-leden. Deze dag straalde grote actiebereidheid en verbondenheid uit. De hoofdlijnen en vermelde 'good practices' tijdens de conferentie worden momenteel samengevat in een handzaam boekje, met daarin ook relevante contactpersonen en adressen. Dit met het oog op het verbreden en verstevigen van de Brabant-brede beweging op ondermijning. Het voornemen is om voor Zeeland begin 2016 een conferentie met een soortgelijke insteek te organiseren.

BESTUURLIJKE WEERBAARHEID: DE GEZAMENLIJKE, GESTAPELDE RESULTATEN SPREKEN VOOR ZICH

Zoals in het voorgaande reeds is aangegeven, is het dashboard bestuurlijke weerbaarheid - mede door inspanningen vanuit het RIEC - de afgelopen maanden aanzienlijk uitgebreid, zowel in kwantitatieve zin als in kwalitatieve zin. Werden in de vorige voortgangsrapportage cijfers met betrekking tot bestuurlijke interventies gebruikt van 24 gemeenten, inmiddels hebben we beschikking over gegevens van 64 gemeenten. Daarmee beschikken we voor 96 procent van de Brabantse gemeenten over cijfers op dit punt en we kunnen daarmee beter onderbouwde uitspraken doen over hoe we gezamenlijk acteren op het terrein van bestuurlijke weerbaarheid. Gegevens van de Zeeuwse gemeenten (13 in totaal) worden op een later moment uitgevraagd.

Ook is de vragenlijst aan gemeenten uitgebreid met vragen als "stuurt het MT actief op ondermijning" en "wordt de relevante informatie op ondermijning op 1 punt in de gemeente samengebracht".

Uit de gegevens van 64 van de 67 Brabantse gemeenten blijkt het volgende:

- **In 54 gemeenten zijn in 2014 en/of 2015 awareness-trainingen gevolgd; 84%.**
- **In 35 gemeenten stuurt het MT actief op het thema georganiseerde/ondermijnende criminaliteit; 52%.**
- **In 31 gemeenten wordt de beschikbare informatie op één punt samengebracht; 46%.**
- **In 53 gemeenten is er beleid op basis van 13b Opiumwet; 79%.**
- **In deze Brabantse gemeente zijn in 2015 tot nu toe 187 panden gesloten op grond van artikel 13b Opiumwet.**
- **In deze Brabantse gemeenten is in 774 gevallen BIBOB toegepast bij de aanvraag van een vergunning.**
- **Hiervan zijn er 35 doorgestuurd naar het landelijk bureau BIBOB.**

- **In deze Brabantse gemeenten is in 2015 35 keer een stopgesprek gevoerd.**

Deze cijfers zijn niet geheel vergelijkbaar met die over 2014, aangezien in beide gevallen andere aantallen gemeenten het uitgangspunt vormen. Als we de cijfers over dezelfde 24 gemeenten vergelijken over 2014 en 2015 (t/m 3de kwartaal) is duidelijk dat deze cijfers gelijke tred houden; het gaat om indrukwekkende aantallen aan bestuurlijke interventies. Verder komt ook nu weer - net als in 2014 - duidelijk het beeld naar voren uit de cijfers dat het niet alleen de grote gemeenten zijn die een belangrijke bijdrage leveren; ook veel kleinere gemeenten dragen actief een steentje bij.

ACTIEPLAN BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT IN UITVOERING: GEMEENTEN WORDT ACTIEGERICHTE ONDERSTEUNING GEBODEN

In vervolg op Provinciale gelden³ en het "Actieplan Bestuurlijke Weerbaarheid en

---

³ In vervolg op het op 4 juli 2014 unaniem aangenomen "Amendement financiële ondersteuning Taskforce Brabant Zeeland 2014 – 2016" door de Provinciale Staten Noord-Brabant om voor de jaren 2014 t/m 2016 jaarlijks 600.000 euro vrij te maken voor bevordering van de

Integriteit Brabant" zijn de beide eenheden eind 2014 / begin 2015 - ieder op een geheel eigen wijze - aan de slag gegaan met het vrijmaken van flexibele 'doekracht' voor de aanpak van prangende casuïstiek in met name de kleinere Brabantse gemeenten.

Het BOT (bestuurlijk ondersteuningsteam Oost-Brabant) is sinds maart 2015 een nieuwe loot aan de boom van de bestrijding van ondermijning.

Na iedere ontmoeting, voorlichting of bijeenkomst waarin het BOT zich voorstelt pakken enthousiaste burgemeesters de telefoon en bellen met vragen als: "Zeg, kunnen jullie ook....." en dan volgen er hele verschillende vragen. Vragen over casussen in Oost-Brabant die niet geprioriteerde zijn maar waar een gemeente wel iets mee wil. Vragen over integriteit en informatiebeveiliging; over wat er nodig is om hun organisatie mee te nemen in het anders denken. Maar ook vragen over de aanpak van een recreatiepark of over arbeidsmigranten, milieufraude en woonwagenlocaties. Wijkeraanpak en onaantastbare personen. Kortom, er spelen veel verschillende vragen bij bestuurders en ambtenaren rondom het onderwerp ondermijning. Ook worden we gevraagd om met hen mee te denken (sparren) bijvoorbeeld over het proces van de ondermijningsbeelden, om hen van informatie te voorzien (kennis

---

integriteit van het openbaar bestuur en de bestuurlijke aanpak van ondermijning.

leveren), om hen met de juiste mensen in contact te brengen (netwerk) of dat we zelf inzet kunnen leveren (capaciteit). Het BOT sluit aan bij de vragen die er liggen en verbindt mensen en expertises zodanig met elkaar dat een gemeente hiermee verder kan. Het BOT denk- en doe-kracht op maat voor gemeenten in Oost-Brabant.

Het laatste half jaar was het BOT in actie voor 3 concrete projecten; 5 RIEC casussen; zijn er meer dan 50 kennismakings- en netwerkgesprekken gevoerd; zo'n 33 vragen zijn beantwoord op onderwerpen als woonwagenlocaties, recreatieparken, arbeidsmigranten, milieu (fraude), integriteit, damoclesbeleid, wijkconing(en) en zijn we betrokken bij het proces rondom de OB en de prioritering.

In de Eenheid ZWB is - zoals reeds eerder aan de orde is geweest - gekozen voor een districtelijke aanpak, waarbij de districtelijke Ondernemingsbeelden leidend zijn. Voor de districten Hart van Brabant, De Baronie, De Markiezaten en Zeeland zijn inmiddels projectleiders met actieplannen aan de slag gegaan. Aanpak van prangende casuïstiek en ondersteuning bieden aan kleinere gemeenten maken hier deel van uit.

BESTUURLIJKE WEERBAARHEID EN INTEGRITEIT 'BREED'

AWARENESSTRAININGEN: ALERT OP ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

In veruit het merendeel van de gemeenten hebben in de afgelopen paar jaar 'awareness-trainingen' plaatsgevonden. De afgelopen maanden zijn vanuit het RIEC ook 'awareness-trainingen' gegeven aan onder andere eigenaren van vastgoed, buurtpreventieteams, rotaries en in het buitengebied.

VAN QUICKSCAN EN ONDERMIJNINGSBEELD NAAR CONCRETE ACTIE

In de afgelopen periode is veel 'huiswerk' gemaakt, waardoor we nu de kanteling kunnen maken naar actie. Voor elke gemeente is het ondernemingsbeeld verwoord in '1 a- viertje'. Ook de quickscans zijn tot de kern teruggebracht (In totaal zijn door het RIEC nu van 67 van de 80 Brabantse en Zeeuwse gemeenten quick scans uitgevoerd). De inhoud van deze twee documenten kan nu vertaald worden in een actieplan per gemeente.

Ook kan - op basis van de ondernemingsbeelden en de quickscans - de uitvoer van het actieplan worden gemonitord door gemeenten.

ONDERMIJNINGSBEELD + QUICKSCAN + MONITOR = ACTIEPLAN

Op basis van het 'huiswerk' kunnen vanuit het programma versterking bestuurlijke weerbaarheid (RIEC) gemeenten ondersteund worden bij het opstellen van een actieplan "Weerbare Gemeente". Met enkele gemeenten is een eerste verkenning uitgevoerd hoe te komen tot een dergelijk actieplan. Dit heeft voldoende inzicht gegeven om nu met veel andere gemeenten dit traject ook te starten.

VOORUITBLIK

De programmaliijn 'Bestuurlijke weerbaarheid' is als volgt samen te vatten:

- Brede bestuurlijke inbedding van bestuurlijke weerbaarheid.
- Sterke organisatorische betrokkenheid, te starten bij directies/MT's.
- Acties ook vertalen naar een structurele ontwikkeling in de gemeentelijke organisatie.

Voor het komende jaar is het doel om in minimaal 80% van de gemeenten een actieplan gereed en in uitvoer te hebben. De ondersteuning richt in eerste instantie op het ordenen van het vraagstuk. Wat komt er op me af en hoe kan ik het organiseren? Met regelmaat komt deze vraag nog enkel bij een AOV-er terecht en niet organisatie-breed.

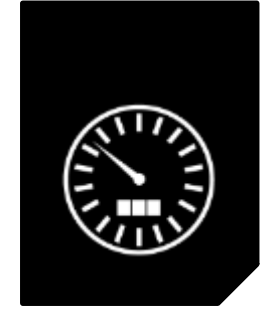

Een redelijk aantal gemeenten lijkt daarnaast baat te hebben bij een minder lichte vorm van ondersteuning. Hoe prioriteer ik de echte problemen van buiten? Welk extern probleem pak ik als eerste op? Met deze keuze wordt ook voor een redelijk deel bepaald welke ontwikkeling de organisatie door moet maken

om het probleem aan te kunnen pakken. En de keuze stuurt ook bij de opgave om dit integraal te doen met alle betrokken organisaties. Hoe krijg ik iedereen in de gemeentelijke organisatie mee die hier een rol in kan/moet spelen? De huidige gesprekspartners van de accountmanagers

van het RIEC zijn vaak niet in de positie om alle aspecten goed om te zetten in keuzes voor de gemeentelijke organisaties. Een stevige organisatorische inbedding van deze opdracht is noodzakelijk.

EFFECTIEVE INTEGRALE BESTRIJDINGSMACHINE

Net als in eerdere voortgangsrapportages staat in dit hoofdstuk niet zozeer de actieagenda en de bestrijdingsstrategie centraal, maar veel meer de vraag waar we nu eigenlijk staan en of we de goede dingen doen en deze goed doen. Het gaat dus - het totaal overziend - om een oordeel, waarbij niet meer vooral de nadruk ligt op acties en resultaten, maar veel meer op (duurzame) maatschappelijke effecten en de breedte en duurzaamheid van de één overheidsbeweging.

1) In hoeverre is sprake van een brede, duurzame beweging? En dit op verschillende niveaus:

- de organisaties van de partners: wordt de 'great majority' al meegenomen in de één overheidsbeweging of beperkt de beweging zich nog vooral tot de voorhoede? Zien we grote verschillen in actief aanhaken?

- Het maatschappelijk middenveld: in hoeverre doen ondernemers al actief mee in het nemen van (preventieve) maatregelen, in het uitdragen van de norm én in het melden van mistanden en het weren van 'rotte appels'?

- Burgers: in hoeverre weten we 'empowerment' van burgers te bereiken? Nemen zij zelf zichtbaar afstand van ondermijnende criminaliteit en ondernemen zij actie?

2) Waar staan we wat betreft de maatschappelijke effecten en hoe krijgen we deze beter in beeld?

In de vorige voortgangsrapportage is zeer uitgebreid stil gestaan bij voorgaande vragen. Dit keer focussen wij met name op de borgingsdiscussie ten aanzien van de programmatische éénoverheidsaanpak ondermijning in Brabant en Zeeland. Dit was een expliciet aandachtspunt tijdens de vorige Taskforce-vergadering van 18 juni 2015.

BORGING: DOORPAKKEN NAAR EEN DUURZAME ÉÉNOVERHEIDSBEWEGING TEGEN ONDERMIJNING IN BRABANT EN ZEELAND

DE STAND VAN HET PROGRAMMA WETENSCHAPPELIJK GEDUID: WAAR STAAN WE ALS PROGRAMMA?

Tijdens de vorige Taskforce-vergadering was het voorstel nog om een zogeheten Gateway Review⁴ te

---

⁴ Gateway Review - oorspronkelijk ontwikkeld door het Britse Office of Government Commerce - staat voor een methodiek, gebaseerd op best practices, om programma's en projecten op cruciale

laten uitvoeren. Echter, inmiddels is onder andere door het verschijnen van de zogeheten APK RIEC, waarover in het vervolg meer, de borgingsdiscussie in een versnelling gekomen; binnen een korter tijdbestek - dan in het kader van het Gateway Review lijkt te kunnen worden gerealiseerd - is er behoefte aan concrete handvaten voor duurzame verbetering en doorontwikkeling. Mede daarom zijn andere mogelijkheden verkend en zijn we uitgekomen bij het Verwey-Jonker Instituut, en meer specifiek Hans Boutellier, bijzonder hoogleraar veiligheid en burgerschap aan de

---

(beslissings)momenten van de levenscyclus van een programma of project door te lichten en vast te stellen wat er moet gebeuren om succesvol door te gaan naar een volgende fase. De Review is daarmee vooral een generieke basis voor 'lessons learned' en acties voor verdere kwaliteitsverbetering en projectsturing.

Vrije Universiteit Amsterdam en wetenschappelijk directeur van het Vewey-Jonker Instituut. Boutellier is een autoriteit op het punt van het organiseren van veiligheid binnen de complexe context van netwerksamenwerking. De éénoverheidssamenwerking in Brabant en Zeeland kent hiermee veel parallellen. Medio juni 2016 zou er een onafhankelijk wetenschappelijk rapport kunnen liggen met aanbevelingen voor verbeteringen in de gehanteerde werkwijze(n). In het kader van deze methodiekarticulatie zullen dan onder meer interviews en enquêtes worden afgenomen en zullen onderzoekers bepaalde overleggen bijwonen.

DE STAND VAN DE VERSCHILLENDE (OVERHEIDS)PARTNERS WETENSCHAPPELIJK GEDUID: WAAR STAAN WE SAMEN ALS (OVERHEIDS)PARTNERS?

Niet alleen is er in deze fase langzamerhand steeds meer behoefte aan een onafhankelijke duiding van de gehanteerde werkwijze, maar dit geldt ook voor de samenwerking tussen de partners. Ook dit aspect zal worden meegenomen in het Verwey-Jonker onderzoek in de vorm van onder meer een sociale netwerkanalyse.

DE STAND VAN DE AANPAK VAN DE ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT: WETEN WE DE ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT EFFECTIEF TE RAKEN EN WAT ZIJN DE MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN?

Het dashboard vervult in dit kader een belangrijke rol. Op basis van het dashboard moeten we steeds meer in de gelegenheid komen om effecten te monitoren en daarop bij te sturen. Daarvoor is het eveneens van belang dat we er beter in worden om betekenis te verlenen aan gegevens uit het dashboard. Vraag die daarbij onder andere centraal staat, is wat de interventies voor onze criminele doelgroepen betekenen en hoe zij zich

weer reorganiseren (zie eveneens hoofdstuk 2).

In het kader van onderzoek naar 'public value' en effectieve bestrijdingsstrategieën speelt het Centrum voor Ondernijningsstudies onder leiding van Pieter Tops, hoogleraar bestuurskunde aan Tilburg University, een belangrijke rol. Meer concreet betreft het een praktijkgericht onderzoeks- en ontwikkelprogramma ten aanzien van de strijd tegen ondernijnde criminaliteit in Brabant en Zeeland. Het centrum is een voortzetting en bundeling van al bestaande kennisinitiatieven (met name vanuit Tilburg University en Avans). Doel is onder meer - ten behoeve van een effectieve, duurzame aanpak - om de criminele wereld en zijn vervlechting met de samenleving beter te begrijpen. De komende periode dienen in dit kader nog de nodige stappen te worden gezet.

Ten slotte zal begin 2016 een miniconferentie 'Effectmeting' worden georganiseerd, waarin onder meer de vraag centraal staat hoe individuele prestatie-indicatoren van de deelnemende organisaties zich verhouden tot de prestaties die in gezamenlijkheid worden gerealiseerd.

DE STAND VAN EFFECTIEVE COMMUNICATIE OP ONDERMIJNING: HOE KUNNEN WE (OVERHEIDS)COMMUNICATIE TEN AANZIEN VAN OMG-CLUBS OP EEN HOGER PLAN BRENGEN?

Er is al enige tijd een brede roep om meer wetenschappelijke onderbouwing en toetsing van (overheids)communicatie ten aanzien van criminele motorclubs; wanneer is communicatie naar verwachting effectief of contraproductief? Dit vraagt om een op de problematiek en context toegespitste maatwerk-campagnestrategie. Voorstel is om daarbij met name te focussen op kleiner maken en worden van deze clubs. Met onder meer een ervaren marktonderzoeksbureau en een communicatiebureau wordt een intensief traject ingezet om snel gefundeerde én creatieve stappen in dit kader te kunnen zetten.

EEN BREDE EN DUURZAME ÉÉN OVERHEIDSBEWEGING? HOE STAAN DE PARTNERS ER VOOR?: ENKELE OBSERVATIES

Vooruitlopend op een meer wetenschappelijke analyse, kunnen over de afgelopen periode enkele relevante observaties worden opgetekend. Wat de

politieorganisatie betreft zien we zowel in Zeeland West-Brabant en Oost-Brabant overwegend positieve ontwikkelingen. Zo is de eenheid Oost-Brabant bezig een enorme slag te maken. Dit geldt op tal van vlakken;

- Het prioriteren van ondermijning en meer specifiek het 9-luik binnen de eigen organisatie(s). Zo heeft er een Leiderschapsdag voor alle leidinggevenden plaatsgevonden, waarin het thema ondermijning centraal stond en tevens wat iedereen in dat kader actief kan bijdragen. Ook heeft een politie-brede bijeenkomst plaatsgevonden voor leidinggevenden en specialisten over de uitwerking van de ondermijningsbeelden. Ten slotte worden sinds begin september 2015 de wijkagenten en 'blauwe collega's' in Oost-Brabant in 4 sessies meegenomen in de aanpak van ondermijning, die worden georganiseerd door het RIEC, de Taskforce Brabant Zeeland en het landelijk project op ondermijning;
- Het meer actiegericht te werk gaan en daarover breder communiceren;

- Het elkaar enthousiasmeren voor - en aanspreken op - een integrale werkwijze;
- Het stelselmatig bijhouden van voortgang op casuïstiek en resultaten. Ook wordt actief aansluiting gezocht bij het dashboard.

De eenheid Zeeland West-Brabant is al wat langer op bovenstaande punten actief. In de afgelopen periode is in de politie-eenheid Zeeland West-Brabant vooral ingezet op initiatieven als:

- Het organiseren van 'awarenessbijeenkomsten' specifiek voor expert-wijkagenten met als thema 'wijkagenten sleutelfiguren in de aanpak ondermijning'; zij zijn zeer belangrijke 'ogen en oren' in de aanpak van ondermijnende criminaliteit, die nog te vaak onbenut blijven. Onder andere Edward van der Torre, lector Gebiedsgebonden Politie aan de Politieacademie, nam hen mee in de mogelijke handelingsperspectieven langs 3-trapsraket: zien, melden en doen;
- Door alertheid op ondermijnende criminaliteit zichtbaar te belonen, anderen ook enthousiasmeren. Zie

onderstaande poster om diegenen die stekkerijen hebben opgespoord in het zonnetje te zetten;

- Het kritisch bezien van de positionering van het integraal afpakken binnen de organisatie.

In beide eenheden is - ondanks deze initiatieven - de awareness over de volle breedte van de politieorganisatie nog altijd een aandachtspunt, evenals de samenhangende actiegerichtheid op alle niveaus.

Bij het Openbaar Ministerie valt op het verschil in - zeg maar - 'integrale mindset' tussen verschillende OM-functionarissen van de twee regioparketten en het Landelijk Parket. Dat leidt tot sterke en kwetsbare verbindingen met de operationele strategie om (integraal) door te pakken. Daarnaast is er nog onvoldoende zicht op de opvolgende vervolgings- en berechtingsactiviteiten.

In het kader van de reorganisatie bij de Belastingen in te richten Informatieloketten zijn inmiddels op alle daarvoor voorziene locaties actief. Deze Informatieloketten zijn onderdeel van speciale teams Externe Overheidssamenwerking. Via deze teams lopen de contacten en uitwisseling van informatie met de LSI, RIECs en de Task Force Brabant Zeeland. De teams Externe Overheidssamenwerking hebben een regierol. Participatie in operationele activiteiten worden van daaruit met de partners afgestemd en uitgezet binnen de organisatie.

Wat betreft het actuele beeld bij gemeenten wordt met name verwezen naar hoofdstuk 2 over bestuurlijke weerbaarheid en integriteit. Opvallend op het terrein van gemeenten is evenwel dat ondanks alle aanvliegroutes om bewust, actiegericht en weerbaar georganiseerd te raken, er toch nog altijd gemeenten zijn die ten onrechte in de luwte verblijven.

APK RIEC EN MOGELIJKE RICHTINGEN VOOR EEN BORGINGSSTRATEGIE

In de vorige voortgangsrapportage werd ten aanzien van het RIEC Zeeland West-Brabant en Oost-Brabant onder andere geconcludeerd dat voor de komende periode met name aandachtspunt is om

de slag te maken van 'zicht en inzicht krijgen' naar meer 'hands on' en actiegerichte ondersteuning aan de partners bieden. Inmiddels wordt dit beeld onderschreven door de stakeholdersconsultatie 'APK-RIEC'. Als kernpunten voor - kortweg- het RIEC 2.0 zijn gesignaleerd:

- minder instituut, meer een faciliterende netwerkstructuur;
- outreachend en dichter op de operatie;
- maatwerk in productie, klantgericht, met oog voor verschillende behoeftes in Zeeland West-Brabant en Oost-Brabant;
- versterkte aandacht voor de interne managementopgave;
- partners kunnen voor een volwassenwording van integraal overheidsoptreden niet alleen leunen op hulpstructuren, maar moeten voortdurend zelf intern energie steken in integraal acteren.

In vervolg hierop is een richtinggevende uitgangsnootie opgesteld voor de volgende fase van het RIEC. De uitgangspuntennotitie schetst onder meer het uitgangspunt dat het RIEC zich moet ontwikkelen tot een voor het Programma Ondermijning ondersteunende flexibele voorziening inzetbaar op regionaal, districtelijk en lokaal niveau en dat de inzet binnen de

regio wordt gecoördineerd door de regionaal programmaleider ondermijning. Mede in het verlengde hiervan – en het nog ontbreken van een concrete borgingsstrategie voor het Programma Ondermijning Taskforce Brabant Zeeland - wordt in Zeeland West Brabant momenteel werk gemaakt van een zogeheten Actiecentrum Ondermijning. In Oost-Brabant wordt een soortgelijke discussie gevoerd, maar dan met eigen accenten. De Stuurgroep RIEC van 23 november 2015 zal op dit punt knopen moeten doorhakken.

**HET MAATSCHAPPELIJKE
BARRIEREMODEL: VAN EEN VOORAL
REPRESSIEVE
BESTRIJDINGSSTRATEGIE NAAR EEN
BREDERE MAATSCHAP-PELIJKE
BESTRIJDINGSSTRATEGIE**

In deze tweede helft van deze Taskforce-periode wordt ingezet op een belangrijke verbreding van de aanpak van ondermijning in Brabant en Zeeland. Daar waar het de afgelopen periode vooral zaak was om vooral zichtbaar en effectief werk te maken van de repressieve bestrijdingsstrategie, wordt de strategie de komende periode verbreed naar het opwerpen van meer maatschappelijke barrières. Dit is een logische stap: stap 1 is duidelijk laten

zien dat criminelen de rekening gepresenteerd krijgen in Brabant en Zeeland en wat de norm is. Stap 2 is nu om - tegelijkertijd - in te zetten op een breed repertoire van interventies, ook wel een sociaal / maatschappelijk barrièremodel genoemd. Het is immers minder effectief om criminelen het leven zuur te maken, zonder daarbij hun sociale context te veranderen. ‘Wederopstanding’ in het criminele circuit moet worden voorkomen. Bovendien, te zeer inzetten op repressie kan averechts uitpakken.⁵. In dit maatschappelijk barrièremodel is het in hoofdlijnen zaak om:

- de aantrekkelijkheid van de criminele wereld te verminderen, oftewel verhoging van entree-barrières;
- de aantrekkelijkheid om uit de criminele wereld te stappen te vergroten, oftewel verlaging van exit-barrières⁶.

Dit vraagt - zogezegd - om een breed repertoire aan maatschappelijke interventies, waar publiek-private samenwerking en slimme communicatie onderdeel van zijn. In de komende periode zal dit vragen om nadere concrete uitwerking. Hierbij kan gedacht

---

⁵ Pieter Tops, ‘Waarom een sociaal barrièremodel? Zoektocht naar succesvolle invulling van een gewild begrip (etappe 1)’.

⁶ Idem.

worden aan maatregelen vanuit de branche zelf om bepaalde recreatieparken, die nauwelijks economisch nog renderen en daarmee broeinesten zijn voor ondermijnende criminaliteit zijn, te saneren. Het kan ook gaan om initiatieven vanuit makelaars en het MKB. Ook is hier bijvoorbeeld het project Focus in de gemeente Hilvarenbeek noemenswaardig, waarbij men meer stelselmatig informatie tracht te verkrijgen over de vraag of in het agrarische buitengebied sprake is van drugsproductie of -opslag. In dit innovatieve project werkt de gemeente onder meer samen met onder andere de omgevingsdiensten, defensie en elektriciteitsbedrijven. Het gaat om verbreding naar publiek-private samenwerking, oftewel maatschappelijke verankering. Ook hier liggen nog veel kansen die we de komende periode samen nog meer kunnen verzilveren.

SAMENVATTING & CONCLUSIE:

Rode draden

Op hoofdlijnen kunnen we concluderen dat voor de komende periode met name de volgende zogeheten *rode draden* om extra aandacht vragen:

- Fors blijven doorpakken met groot volume aan acties op het 9- luik; actiecommunicatie voortzetten;
- Beter ontsluiten en benutten van informatie uit het dashboard, met name op het punt van integrale interventies en de betekenis voor gewenste effecten. Het is zaak de wetenschap hier 'hands on' bij te betrekken;
- Versterking van de sturing in beide regio's, juist op basis van aan te dragen dashboardinformatie;
- Het te verrichten onderzoek door het Verweij-Jonkerinstituut betrekken bij de te ontwikkelen borgingsstrategie;
- Intelligente vernieuwing van de communicatiestrategie OMG's en deze ter hand nemen.

Als perspectief voor eind 2016 wordt met name ingezet op de volgende ontwikkelingen:

- Per sector actief beleden hoofddoelen (industrieraanpak en aanpak onaantastbaren), die bovensectorale waarde hebben ("public value");
- Integraal afpakken;
- Een RIEC 2.0;
- Een lopend - en niet meer te stoppen - versterkingstraject 'Bestuurlijke weerbaarheid en integriteit' per gemeente;
- Vertrouwen dat de programmatische aanpak ondermijning kan werken (succeservaring);
- Een op maat van de regio gesneden 'governance', in combinatie met een BZ-brede 'Raad van Toezicht';
- Een werkende monitor (dashboard);
- Sterke actiecommunicatie en communicatievernieuwing.

**DOORPAKKEN naar een
DUURZAME
éénoverheidsaanpak
ondermijning in Brabant
en Zeeland!**